Doğal ve Beşerî Çevre Unsurları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Çevre:** İnsanların ve diğer canlıların yaşadığı, etkileşim içinde olduğu ortamdır. Çevre, doğal ve beşerî unsurlardan oluşur.
- **Doğal çevre:** İnsan eli değmeden kendiliğinden oluşan unsurlardır: dağ, ova, plato, akarsu, göl, deniz, orman, doğal bitki örtüsü, iklim, toprak.
- **Beşerî çevre:** İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için yaptığı ya da değiştirdiği unsurlardır: ev, okul, köprü, yol, baraj, fabrika, tarla, bahçe, tarihî mekânlar.
- Su kaynakları (akarsu, göl, yer altı suları) ve bitki örtüsü, insanların temel ihtiyaçlarını karşılayan önemli doğal kaynaklardır.
- İnsanlar doğal çevreden **etkilenir** (ör. soğuk yerlerde kalın duvarlı evler yapmak) ve doğal çevreyi **etkiler** (ör. baraj kurmak, ormanı tarlaya çevirmek).
- Doğal ve beşerî çevre unsurları gelecek nesillere bırakacağımız **mirastır**; korunmaları hepimizin sorumluluğudur.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Kartlardaki unsurları **doğal** ve **beşerî** olarak iki gruba ayırınız.

Irmak	Köprü	Orman	Baraj	Ova	Fabrika
Göl	Tarla	Dağ	Tünel	Şelale	Otoyol

2 Aşağıdakilerden hangisi bir **beşerî** çevre unsurudur?

A) Volkanik dağ B) Hastane C) Mağara D) Akarsu

3 Boşlukları doldurunuz.

a) İnsan eli değmeden kendiliğinden oluşan çevreye ..... çevre denir.

b) İnsanların yaptığı yapılar ve düzenlemelerle oluşan çevreye ..... çevre denir.

4 Aşağıdakilerden hangisi bir **doğal** çevre unsurudur?

A) Plato B) Kale C) Baraj gölü D) Otoyol

5 Doğru (D) ya da yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.

(…) Ormanlar doğal çevre unsurudur.
(…) Köprü ve tüneller beşerî çevre unsurudur.
(…) Doğal çevre insanları hiç etkilemez.
(…) Tarihî mekânlar beşerî çevrenin parçasıdır.

6 Okulunuzun çevresindeki **iki doğal** ve **iki beşerî** unsuru yazınız.

7 Kavram haritasında soru işaretli kutuya gelebilecek bir **doğal çevre** unsuru yazınız.

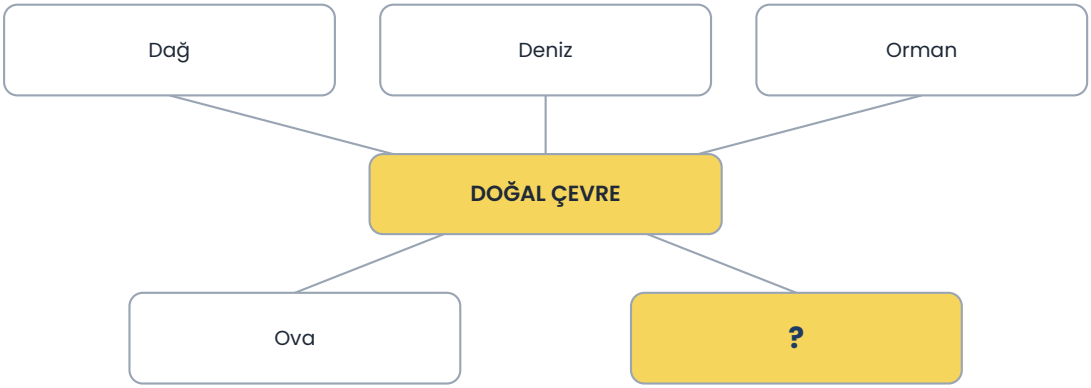

8 Su kaynakları insanların hangi ihtiyaçlarını karşılar? İki örnek yazınız.

9 Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi **yanlıştır**?

A) Göl – doğal unsur
B) Tarla – beşerî unsur
C) Şelale – beşerî unsur
D) Fabrika – beşerî unsur

10 İnsanların doğal çevreden **etkilendiğine** bir örnek veriniz.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Mektubu okuyunuz.
"Sevgili Arda, köyümüz geniş bir vadinin içinde. Evimizin arkasında çam ormanıyla kaplı tepeler var; önünden de küçük bir dere akıyor. Geçen yaz dedem derenin üzerine taş bir köprü yaptırdı. Köyün girişindeki okulumuzun bahçesinde elma ağaçları ve bir de sebze bahçesi var. Akşamları köy meydanındaki çeşmenin başında toplanıyoruz."
Mektupta geçen **doğal** ve **beşerî** çevre unsurlarını ayrı ayrı yazınız.

12 Aşağıdakilerden hangisi insanların doğal çevreyi **etkilediği** bir durumdur?

A) Dağlık bölgede kar yağışının fazla olması
B) Bir gölün kıyısında sazlıkların bulunması
C) Kıyı bölgelerinin kışın ılık geçmesi
D) Bir akarsu üzerine baraj kurulması

13 Tablodaki durumların hangisinde insan doğal çevreden etkilenmiş, hangisinde doğal çevreyi etkilemiştir? "Etkilenme" ya da "Etkileme" yazınız.

Durum	Etkilenme / Etkileme
Bataklığın kurutularak tarlaya dönüştürülmesi	
Yağışlı bölgelerde evlerin çatılarının eğimli yapılması	
Dağı delen bir tünel açılması	
Verimli ovalarda nüfusun yoğun olması	

14 "Baraj gölü" bir doğal çevre unsuru mudur, yoksa beşerî çevre unsuru mu? Gerekçesiyle açıklayınız.

15 Bir yerleşim yerinin kurulacağı yer seçilirken aşağıdakilerden hangisi **doğal** bir etkendir?

A) Yakında bir fabrikanın bulunması
B) Bir otoyola yakın olması
C) Yakında temiz bir su kaynağının bulunması
D) Yakında bir alışveriş merkezinin bulunması

16 Bitki örtüsünün (orman, çayır vb.) insanlara ve diğer canlılara sağladığı **üç yararı** yazınız.

17 Aşağıda verilen beşerî unsurların hangi insan ihtiyacını karşılamak için yapıldığını eşleştiriniz.
1) Köprü 2) Baraj 3) Sera 4) Hastane
a) Sağlık b) Ulaşım c) Tarım ç) Su ve enerji

18 Aşağıdakilerden hangisi doğal ve beşerî çevre unsurlarının **birlikte** yer aldığı bir örnektir?

A) Bir ormanın içindeki şelale
B) Bir dağın zirvesindeki buzul
C) Bir mağaradaki sarkıtlar
D) Bir gölün kıyısına kurulan balıkçı barınağı

19 Doğal çevrenin insan yaşamına etkisine **iklim** üzerinden bir örnek veriniz.

20 Doğal ve beşerî çevre unsurlarını korumak için bir öğrencinin yapabileceği **iki davranış** yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Kurgusal **Sarıkavak** köyü ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.
• Köy, iki dağ arasındaki verimli bir ovada kuruludur.
• Köyün yakınından geçen ırmağın üzerine bir sulama göleti yapılmıştır.
• Köylüler ovada buğday ve şeker pancarı yetiştirir.
• Köye yeni bir asfalt yol yapılmıştır.
Metinde yer alan doğal ve beşerî unsurları belirleyiniz. Doğal unsurların köylülerin geçim kaynağına etkisini açıklayınız.

22 Aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

A) Beşerî çevre unsurları insanlar tarafından oluşturulur.
B) Doğal çevre unsurları zaman içinde hiç değişmez.
C) İnsanlar doğal çevreyi değiştirebilir.
D) Doğal çevre unsurları insan yaşamını etkileyebilir.

23 Bir kentte eskiden bataklık olan bir alan kurutulup üzerine konutlar yapılmıştır. Birkaç yıl sonra şiddetli yağışlarda bu konutları su basmaya başlamıştır.
Bu durumdan doğal ve beşerî çevre ilişkisiyle ilgili hangi sonuç çıkarılabilir?

24 Aşağıdaki durumları okuyunuz.
I. Deniz kıyısındaki bir kasabada balıkçılığın gelişmesi
II. Bir dağın eteğinde kayak merkezi kurulması
III. Bir şehirde yeni bir kütüphane açılması
Hangilerinde doğal çevrenin insan faaliyetlerine **etkisi** görülmektedir?

A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

25 "Doğal ve beşerî çevre unsurları gelecek nesillere bırakacağımız bir mirastır."
Bu ifadeyi bir doğal ve bir beşerî unsur örneğiyle açıklayınız.

26 Bir öğrenci doğal ve beşerî çevre unsurlarını şöyle sınıflandırmıştır:
Doğal: Irmak – Orman – Park – Dağ
Beşerî: Köprü – Tarla – Göl – Baraj
Öğrencinin **yanlış** yerleştirdiği unsurları bulunuz ve doğru gruplarını yazınız.

27 Kurak bir bölgede kurulan bir sulama kanalı sayesinde çevredeki tarlalarda ürün çeşitliliği artmıştır. Bu durum için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Beşerî bir unsur, insanların doğal çevrenin olumsuz koşullarını azaltmasını sağlamıştır.
B) Doğal çevre unsurları insan yaşamını etkilemez.
C) Kurak bölgelerde tarım hiç yapılamaz.
D) Sulama kanalı doğal bir unsurdur.

28 Aşağıdaki tabloda iki yerleşim yerinin özellikleri verilmiştir (kurgusal).

	Yerleşim yeri 1	Yerleşim yeri 2
Yeryüzü şekli	Dağlık, eğimli	Düz ova
Su kaynağı	Kaynak suları	Büyük akarsu
Evler	Seyrek, dağınık	Sık, toplu

Evlerin iki yerleşim yerinde farklı biçimde dağılmasının nedeni nedir? Doğal çevrenin etkisiyle açıklayınız.

29 Yaşadığınız yerde bir **doğal unsurun** değiştirilerek **beşerî unsura** dönüştürüldüğü bir örnek yazınız ve bu değişimin bir yararını, bir zararını belirtiniz.

30 Aşağıdakilerden hangisi doğal çevreyi **koruyarak** beşerî ihtiyaçları karşılamaya örnektir?

A) Orman alanlarına izinsiz ev yapmak
B) Kıyıları betonla doldurmak
C) Akarsuya fabrika atıklarını boşaltmak
D) Yolu yaparken ağaçları korumak için güzergâhı değiştirmek

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**